

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egy eszám ára 10 fillér.
Közsegek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

A földmívelési költségvetés.

(P. C.) A költségvetési vita folyamán elhangzott tartalmas beszédek lényes sorában előkelő helyet foglal el Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek eszmékben gazdag beszéde. Mindenütt nagy várakozással tekintettek Darányi beszéde elé, de az még a legnagyobb várakozásokat is felülmulta: tartalomban oly gazdag, oly teljes és oly fontos volt a beszéd és osztatlan a tetszés, melylyel a földmívelésügyi miniszter nyilatkozatait minden oldalon fogadták. Mert Magyarország első sorban földmívelő állam, közigazgatási alapja a mezőgazdaságra támaszkodik, e körül forog ebben az országban minden az állam virágzása, jóléte és fejlődése a mezőgazdaság virágzásától, jólététől és fejlődésétől függ.

Dr. Darányi Ignác agrárius, a szó legnemesebb értelmében és nyíltan és őszintén, mint amilyen egész lénye, vallotta magát ez irány hívének. De nem vallotta magát olyan agráriusnak, aki a merkantilizmust támadja és ellentéteket keres; hanem olyannak, a ki a merkantilistákkal közös célokat és érdekeket és a közös működéshez keresi és még is találja az utakat. Ebben az értelemben minden földmívelésügyi miniszternek őszinte és becsületes agráriusnak kell lennie, valamint minden kereskedelemügyi miniszter csak úgy képes feladatait teljesíteni, ha őszinte és becsületes merkantilista.

A felületes figyelők és elfogult bírálók egy kis csoportja előtt szükségesnek tartotta a földmívelési miniszter ama szemrehányás ellen védekezni, mely szerint ő csak a közép- és nagy birtok érdekében agrárius és működésében a kisgazdák érdekét minduntalan szemelől téveszti. Aki Darányi működését alaposan ismeri, e szemrehányás hallatára nem tartózkodhatik egy részvételtjes mosolytól, mert annak épen az ellenkezője igaz. Darányi egész ténykedése a kisgazdák boldogulására irányul, de az csak természetes, könnyen megmagyarázható és könnyen meg is érthető, hogy a földmívelési miniszter a nagy birtokokkal és a kisbirtokokkal is ki akar jönni az ország érdekében. De a kisgazdáknak sincs okuk a panaszra, mert Darányi minisztersége alatt a kisgazdák érdekeinek istápolására szentelt költségek összege megtízszereződött és a kisemberek javára Darányi által életbe léptetett s áldásosan működő intézmények száma légió.

A népkönyvtárak száma meghaladja a 600-at, az országos központi hitel-szövetkezt kötelékébe 712 gazdasági szövetkezt tartozik. A kisgazda képezése, érdekei előmozdítása javára minden lehetőt megtesz a miniszter. A mezőgazdasági munkások kérdése nagy gondját képezte Darányinak és az ő érdeme, hogy ebben a kérdésben a legnagyobb ellentéteket rendezték.

Amit Magyarország állattenyésztésének emelése érdekében tett Darányi, az egyszerűen példa nélkül áll a magyar mezőgazdaság történetében és az állategészségügyi viszonyok az ő kormányzata alatt a kornak megfelelők lettek, az ország állategészségügyi szolgálatát egész világ a legjobbnak ismeri el.

Az egész világ, csak Ausztria nem!

Ausztriában egy olyan mozgalom tudott érvényesülni, melynek főcélja a magyar állategészségügyi viszonyok diszkreditálása. Ez a mozgalom lehetetlenné akarja tenni a magyar állatkezelést és az állatforgalmi téren új egyezkedést sürget. Darányi miniszter értésükre adta ezeknek az osztrák ultraradikálisoknak, hogy a magyar mezőgazdasági termékek bevitelét már csak el kell viselniük, mikor viszont mi vagyunk az osztrák iparcikkek piacza. Bebizonyította nekik, hogy a magyar állatkezelés megnehezítésével csak maguknak ártanak legtöbbet. És azoknak a politikai köröknek, melyek az állatforgalmi kiegyezés megváltoztatását akarják kicsikarni, megszívlelésre ajánlotta a világos szavakat: az állatforgalmi kiegyezés az egész kiegyezésnek kiegészítő része, az egész kiegyezéssel áll, vagy bukik.

És last, but not least, — Magyarország nem gazda közönsége is büszke örömmel veszi tudomásul azt a megdöntetlen tényeken alapuló védelmet, mely-

TÁRGZA.

Tóni viszontagságai.

(Humoreszk.)

Írta: Kovács István.

Van szerencsém bemutatni magamat: Tóvölgyi Tóni vagyok.

Olyan különös szerkezetű agyvelőm van, hogy születésemről kezdve életem minden perezére emlékezem.

Még arra is, hogy hogyan jutottam a Tóni névhez?

Az apámnak elveszett a 2 pengőforintos szegedi bieskája, s fogadást tett, hogy ha megkerül legközelebbi fiát Tóninak keresztelteti. A bieska megkerült a szemetes ládába, a legközelebbi fiu én voltam.

Tehát Tóni lett a nevem.

Nagyon síró-rívó kis gyermek voltam, ezért az apám kitagadott a famillióból és én árvaházba kerültem.

Itt nagyon sok szép kis verset tanultam, s karácsonykor pompás ruhában öltözött hölgyek előtt kellett szólnom.

Ilyen szépen ki voltam mosdatva, s ezért a hölgyektől számtalan puszit kaptam...

Huszonkét éves koromban már több százra menő költeményem, vagy száz darab drámám, ugyanannyi vigjátékom volt, de kiadó az egy se.

De ruházatom volt oszt elegáns.

Kabátomnak télvilágon sem lehetett volna párját találni; s bár szél urfi zsebeit sorra kutatta, hat hétig sem lelt benne egy árva garast.

S hát a nadrágom?

Akárhol is becsületesemre vált volna. Fölt hátán volt kettő három is egymáson, — no de a csizmámon mégse tett tul.

A mellényem tökéletes ujmódi volt, soha sem kellett se be, se ki gombolni, mert egy fia gomb sem volt rajta.

Szóval polgári jólétnek örvendtem.

23 éves koromban szerelmes lettem, de viszont nem szerettettem.

Elhatároztam, hogy öngyilkosságot követek el. Csak az eszközök között haboztam...

Szép nyári est volt, egy dunai gőzhajó fedélzetén ültem, azon gondolkodtam, hogy a vízbe ugorjam-e, vagy feketét igyam az Erdélyi kávéházban.

Végre felmentem a kapitány hidjára.

— Kapitány ur, nem adhatna tanácsot egy szerencsétlen szerelmes számára?

— De igen. Ugorjék a Dunába.

— S ön azt hiszi, hogy a szerencsétlen szerelmet a halál meggyógyítja?

— Az nem, hanem a hidegvíz.

Láttam, hogy nem lehet a kapitánynyal okosan beszélni; vissza mentem a fedélzetre.

Kezdttem gondolkozni a kapitány szavain.

— Így csakugyan nem érdemes tovább élni, szívem ezt a sebet egész életében viselni fogja. Nem leszek boldog soha, soha!... Jobb lesz, ha a Dunába ugrom. Hogy, hogy nem, egyszer csak utaztam a Duna felé.

Még a víz alatt sem voltam, mikor már éreztem, hogy 12 kar megragad.

A 12 kar egy szempillantás alatt a víz színére emelt. A csónak is ott volt már, belemásztunk és a hajóhoz eveztünk. A kapitány meleg ruhát adott és megszorongatta kezemet...

A szerelmi betegségből, hála a kapitány lángeszének, teljesen kigyógyultam.

Komoly szándékom volt megnősülni.

A szomszédságomban lakott egy öreg hölgy, ki fölött a szabadságharc eseményei nem suhantak el nyomtalanul.

Elhatároztam, hogy ezen jó lelkű, tisztos arcú, tekintélyes erszényű nőt meghódítom és feleségül veszem.

Gyakran átrándultam hozzá. Lángoló szvaakkal ecseteltem szerelmemet.

Ő nagysága helyeslőleg bólintott egyszer, bólintott kétszer, háromszor, négyszer és végre elaludt. Más ember rendesen előbb elalszik s azután bólint.

Láttam, hogy itt minden törekvésem hajótörést szenved, felhagytam hát szándékommal...

Egy szép őszi napon, egy virágos réten, ott hol a tehén; bivaly, ló szokott legelni, fiatal leányt pillantottam meg.

Elragadtatásomban mindenről megfeledkeztem, s így történt, hogy cigarettám kialudott, s alvó szívem meggyuladt.

Gyorsan megismerkedtünk.

Ezután gyakran jártam hozzájuk.

A kicsike nagy kedvelője volt a szobrocskáknak és más efféle figuráknak, különösen a torzképű

lyel Darányi a magyar buzának, büszkeségünk egyik méltó tárgyának, minden kételyt kizáró fölényét az irigy hajsza ellen bebizonyította.

Szeszkontingens-háboru.

Budapest, 1900. márcz. 17.

A szeszkontingens-törvény reformjáról szóló novella-tervezetnek a pénzügyminiszteriumban történt letárgyalásával éppenséggel nem szűnt meg az a háborúság, mely a szeszkontingens ügye körül a két érdekelt csoport között támadt. A pénzügyminiszter közvetítő javaslata általában a miniszternek az a törekvése, hogy a mindinkább kiélesedő ellentéteket kiegyenlítve, a gazdasági életnek ebből a részéből a háboruszkodást kizárja, — minden jóakarat daczára sem járt sikerrel. Sőt a legutóbbi napokban olyan jelenségek mutatkoznak, mintha az ipari szeszgyártás is, mely mindeddig csak védelemre szorítkozott a mezőgazdasági szeszgyártás támadásaival szemben, — átlépne az offenzívába, a mi azt jelentené, hogy az eddig csak egyoldalúan kifejtett agitáció általános versengésbe, harcra zajba és általános háborúságba menne át. Mostanáig csak arról hallatszottak időnkint hírek, hogy a gazdasági egyesületek a mezőgazdasági szeszfőzés érdekében tesznek egy s más lépéseket, de ma már viszont az ipari szeszgyárak a kereskedelmi és iparkamarákat szólaltatják meg a maguk érdekeinek képviselőit és védelmére.

Kétségtelen immár, hogy megkezdődött az élet-halál harc a magyar szeszgyártás terén a mezőgazdaság és az ipar között. Vajjon hova fog ez a harc vezetni? Erre a kérdésre biztos feleletet adni felette bajos. Ahol hasonló módon harcra került a dolog, ott rendszerint a mezőgazdaság lett győztes. Ámde azért az ipari szeszgyártást sem törölték el a földszínről, hanem olyan megoldási módozatot hoztak létre, a mely lehetővé tette ennek is további fennállását, prosperálását, sőt fejlődését.

Magyarországon a szesz fogyasztási adó-alapot képezvén, az előállítás viszonyainak biztosítása, szabályozása és rendbetartása, valamint az ellenőrzés kellő keresztülvitele érdekében az államtörvényben megállapítja, hogy évenként mennyi hektoliter szeszt szabad előállítani bizonyos mérsékelt adótétel mellett. Ez a kontingentálás és a mely szesz e kontingentált mennyiség keretébe beletartozik, tehát csekélyebb adótehert kénytelen viselni: az a kontingens-szesz. A csekélyebb adóteher a szesz

alakokat szerette. Talán ezért türt engem is maga körül.

Melesleg mondva, Arankának hívták.

Népnapjára apja, nagy örömet akarván szerezni, egy ocsmány majompofájú szörnyeteget vett.

A kicsike boldog volt, teljesen boldog. Egész felvidult, napestig énekelt, szökdösött és füttyölt.

Egy ebéd után egyedül voltam Aranka szobájában.

Megvallom, nagyon haragudtam az ocsmány figurára, mert mióta ide hozták, azóta én csak nulla vagyok.

Talán ezért elkezdtem barátságosan pofozni. Az csak mosolygott reám gunyosan és mindig gunyosobban.

Kijöttem sodromból.

— Megállj, kiáltám és egy hatalmas pofont vágtam neki, de jaj az leesett álványáról és a földön ezer- mezezer, darabra törve, elterült.

Az ajtó hirtelen feltárult és Aranka lépett be azon.

Előbb szívéhez kapott, majd hajához, megint a szívéhez, ismét a hajához.

Szemei vérben forogtak, szája habzott.

— Légy átkozott Tóvölgyi Tóni, te szívtelen gyilkos. Átkom az, hogy soha se légy boldog.

A mama is ezalatt becsoszogott, ő is csatlakozott az átokhoz, a század elejéről vett kísérteties mondatokban.

— És az átok fogott rajtam. Ma is boldogtalanul kóborlok a világban.

előállításának előnye, mert megfelelően kedvezőben értékesítheti szeszét. Mi sem természetesebb tehát, minthogy a ki csak teheti, lehetőleg minél nagyobb terjedelmű jogot igyekszik magának biztosítani a mérsékelt adótétel mellett való előállításból, azaz: minél nagyobb kontingenst igyekszik szerezni.

Nyilvánvaló már ebből a körvonalaszerű körülírásból is, hogy a kontingens-szesz előállításának joga bizonyos értéket, vagyont képvisel, még pedig állandó értéket, a mely évről-évre meghozza a maga alapértékét is. Mi sem természetesebb, mint hogy ily körülmények között mindenki, a ki teheti, azon igyekszik, hogy minél nagyobb értéket szerezzen magának kontingens képében. Az a háborúság, a mely a kontingens körül folyik, így tehát közöségi anyagi harc, a melybe hogy nem vegyül egy csöppnyi idealizmus, az szembeszökően nyilvánvaló.

Tessék csak így, egész hidegen s minden izgalom nélkül megítélni a kontingens-háborút. És azt is számba kell venni ezenfölül hogy a kontingens-küzdelem tisztán egyes emberek érdekéért folyik s nincs benne egy vonalnyi sem az illető gazdasági ág közérdekeinek. Ha Nagy Pál a maga földbirtokán szeszfőzött (pit s ennek részére kontingenst nyer, ebből a kontingensből nem lesz egy fillérnyi haszna sem a Nagy Pál vidékének, falujának és szomszédjának, hanem egyes-egyedül csakis Nagy Pálnak. És viszont, ha Kis Péter szeszgyárának eddigi kontingensét megesorbitjuk, abból bizony semmit sem visel az egész szeszipar összesége, hanem csakis egyedül Kis Péter. Tehát itt nincsen szó érdekek harcáról s az a látszat, hogy a mezőgazdaság szemben áll az iparral tulajdonképen csak takarója annak az önös huza-vonának, amelyben Nagy Pál magához akarná kaparintani, azt ami Kis Péteré.

Vajjon szabad-e megtörténni annak jogállamban, hogy egyik ember a másiknak a vagyonát elvegye? Nem és szabad-e megtörténni annak, hogy ilyesmihez az állam segédkezzék? Még kevésbé. De a kormány a szeszkontingens-novellában megis ilyen irányban tesz javaslatot, mert azt kívánja, hogy béke legyen a szeszipar két nagy tényezője között. Ez igazságtalanságnak látszik, de behatóbb megfigyelés mellett mégis bizonyul, hogy a kormány csak azt igényli az ipari szeszgyáraktól, hogy a maguk nagy erejéből járuljanak hozzá a békeállapot létrehozatalához. Az ipari szeszgyártás hosszú éveken át nagy előnyöket élvezett, sőt sokáig egyedül mérvadó tényező volt a szeszgyártás terén, ahol a vezetést mindmáig meg is tartotta: — ily előzmények után tényleg kötelezni lehet a nagy szeszgyárakat valamelyes áldozatra, hogy az ügy végre rendezve legyen. Ámde viszont a szeszgyárak méltán akarják tisztázva látni a helyzetet s helyesen követelik, hogy kétségtelen joguk, gazdasági szabadságuk és mindennemű régi jogositványuk bármely irányból jövő támadással szemben biztosíttassék.

Ez az egyedül helyes, egyedül jogos és feltétlenül követendő álláspont a szeszkontingens háboruban.

X. Y.

Értesítés és felhívás a nagyközönséghez.

Alólirottak a Kézdivásárhelyi Jótékony Nőegylet, mint iskola fentartó nevében örömmel értesítjük városunk és vidéke nagyközönségét arról, hogy Kézdivásárhelyen létesített polgári leányiskolánkat a nagym. vall. és közokt. m. kir. miniszter ur, 3347. számú magas rendeletével nemcsak engedélyezte, de azta nyilvánossági joggal is felruházta, továbbá iskolánknak az 1899—900-ik tanévre 600 korona államsegélyt is utalványozott. Midőn növevélünk ezen szerencsés előhaladásáról az érdekelteket és az iskolánk iránt áldozatkészséggel viseltető nagyközönséget értesítjük, egyúttal mély tisztelettel kérjük, hogy miután az előbbi jogok az iskola törvényszerű és hiánytalan berendezését és felszerelését követelik, e sokirányú és nagyobb áldozattal járó munkásságában Nőegyletünket, eddig is hálásan tapasztalt jóindulatával és áldozatkészségével továbbra is támogatni kegyeskedjék.

Az ügy társadalmunk szüksége, az érte megindult törekvés társadalmunk munkája, az elért siker mindnyájunk igaz öröme, az ügyért folytatandó minden további fáradozás és áldozatkészség pedig, önmagunk boldogítása.

Az iskola érdekében nyújtott bármimű és nagyságu adomány, mint eddig is, nyilvánosan nyugtáztatik. Számadásaink havonta a nyilvánosság előtt történnek, mert úgy akarjuk, hogy lelkes és áldozatkész közönségünk érdeklődését ez által is jobban megnyerjük.

A Nőegylet, mint kezdettől fogva, úgy ma is egész szívvel kész mindent elkövetni a szükséges és fontos intézmény érdekében, azonban a kezdet nehézségeinél, a létesítés és szervezés nagy munkájában, csekély anyagi ereje miatt segítségre kell hívja a nemesen érző társadalmat, melynek akaraterejében és áldozatkészségében ügyünknek teljes diadalát látjuk.

Az iskola javára történő adományozások, valamint minden, az iskolát érdeklő tanügyi megkezesések, a polgári leányiskola igazgatójához, Balázs Márton urhoz Kézdivásárhelyre intézendők.

Kiváló tisztelettel maradtunk a kézdivásárhelyi Jótékony Nőegylet nevében:

Kézdivásárhelyen, 1900. márcz. hó 19-én.

Özv. Cserey Jánosné, Székely Jánosné (ev. ref. papné
nőegyleti elnök. és

Ifj. Jakab Istvánné,
alelnökök.

Színház.

Fekete Béla színigazgató jól szervezett színtársulata e hó 18-án, vasárnap kezdette meg előadásainak sorozatát: a „Szulamith” című, remek zenéjű operával. Ez előadás daczára a kevés számú közönségnek, ha anyagilag nem is, de erkölcsileg pompásan sikerült. A czimszerepet (Szulamith) ezúttal Ráthonyi Tilla játszta, ki úgy kellemes énekével, mint kitűnő alakításával s megnyerő megjelenésével vontta magára a közönség figyelmét, a melyért többször zajos tapssal s nyílt színre hívással jutalmaztatott. Szabolcsi Emil (Bethlehemi polgár) szerepében remekelt. Nagy Pista (Absolon, fiatal harcos a Makkabeusok korából) szép, tiszta hangjával s pompás játékaival nyerte meg a közönség tetszését. Dunay (Czingitang, néger szolga) kitűnő humorával mindvégig derűtségben tartotta a közönséget. Csete Lajos, Fekete Béla Kacsokovics Ödön (Szulamith kérő) kitűnően oldották meg szerepüket. Szabolcsi Jozefin, Szabolcsiné Róza, Győri János, Dunay Árpádné, Nagyné, Kendeffy Irma, Dőri Jenő, kisebb szerepeikkel járultak a darab sikeréhez.

Hétfőn, f. hó 19-én a társulat szünetet tartott s így a következő előadás, kedden, e hó 20-án tartatott meg szintén csekély számú közönség jelenlétében. Ez alkalommal előadatott Szathmáry Károlynak „Kápolnai esata” című történelmi, énekes, 3 felvonásos színműve. Megemlítendő ez előadáson: Mátray Gyula, (a kormányzó) ki átérzve feladatát, kitűnően oldotta meg szerepét, ugyszintén Kacsokovics (Andor) is. Dunay (Kondray gazdag mézszáros) egészséges komikumával tünt ki, (Erzsike, a leánya) Szabolcsi Jozefin, szép énekével s vig kedélyével ragadtatta el a közönséget s többször zajos tapsot aratott; énekszámait is ismételnie kellett. (Brucák, felvidéki birtokos) Fekete Béla beillő németes dialektusával, jó alakításával tartotta derűtségben a jelenlevőket s ezúttal is tanubizonyosságát adta kiváló tehetségének. Nagy Pista (István) kellemes, szép baritonjával, jó alakításával igyekezett emelni a darabot. valamint az összes mellékszereplők is mind egyen-egyen ügyesen megállottok helyeiket s járultak hozzá a darab sikeréhez.

Szerdán, f. hó 21-én másodszor adták közköznatra „Szulamith” héber operát, kitűnő előadásban. Ezúttal a közönség valamivel jobban pártolta színészeinket. Ugy látszik, lassankint kezd hozzá melegedni s remélhető, hogy minél tovább, annál jobban fogják pártolni. Egyes szereplők kiemelésében nem bocsátkozunk e darabnál, mivel csak ismétlésekbe esnénk. A darab egyebekben jól sikerült.

Nem tudjuk azonban elképzelni, hogy városunk műpártoló közönsége s a színműirodalom iránt lelkesedő fiatalága hová lett? Talán elveszett, vagy kivándorolt? Ezt kell következtetnünk azon jelen-

ségekből, melyet e két előadás alkalmával — elég sajnosan — tapasztalnunk kellett. Hisz emlékszünk csak az alig közel multra, midőn városunk intelligenciája egyetértve a polgársággal, gyengébb társulatokkal szemben is méltányosabban járt el a tömegesebb megjelenésével jutalmazta a szorgalmat kifejtő társulatokat. Sajnosan kell azonban tapasztalnunk ez egyszerre jövő mellőzést és közönyt.

Reméljük azonban, hogy e két első bemutató előadás után, közönségünk nem fogja pártolás nélkül hagyni, s további előadásait tömegesebben fogja látogatni. Ugy legyen!

J-ó-j-s.

CSARNOK.

Jámbor Están egyházfi levele a szerkesztőhöz.

— 166 —

Minnyá-mionnyá szózat esik az újságlapokba, hogy mihamarább követválloztás lesz, de ha egyik asztot írja, hogy bizonyosan lesz, az másik már ott vagyon az sorkába s letagadgya. Az egyik nem tudgya, hogy ha lesz, métt lesz, az másik meg nem mondgya meg, hogy ha nem lesz, métt nem lesz, s ijjen formán az emberi kebel alkotmányos érzülete aszt sem tudgya, hogy örvengyen-e avagy busulljon. Én különben úgy sejttem következtetni, hogy az követválloztás ojjan urusság az országos gyülekezetről, mint példának okáért az ember testin az érvágás, mind a kettőnek az a czélja, hogy az testből az rossz matériákat levezesse, ennél fogvást mihejt az téns gubernium vagy az honapák asztot veszi észre, hogy valami rossz vagyon közöttük, mindnyá csak az követ válloztással fenyegetőznek. Ha példának okáért az mű nagy székel emberünk, Ugron Gabor, az más zabját küdi el az magáé helyett az katona paripákknok s e mián egy csomó ember eszve zugolódik, persze, hogy ez már nagy ok arra, hogy az világot megjezgessek, mitől mű szavalló pógárok nem erőst félünk, met akár mien szép és erkölcsös törvényezikkeket hoztanak es az tiszta válloztásokról, azért, aszt hiszem, még valami jóeska még es csak megcsik az válloztó pógárok jóvára, met, hogy münk, válloztók, úgy mennyünk az válloztásra, mintha erdőlni mennénk, tudniillik egy darab kenyérrel és egy darab szalonával az tarisznyánkba, aszt tám még a törvény sem kíványa. S kérdem én, hogy ha az magyar ember alkotmányos bort nem iszik, mitől eredjen meg az nyelve s ha egyet-kettőt nem kurjant s az honfijai buzgóság egy-egy szép mondást, vaj egy-egy szép rigmust nem diktál, mi adgya meg az válloztásnak az ő kellemetes szinezettyit s hogyan fogand kinézni egy ojjan alkotmányos ténykedés, mejnél minden ember józon, iszeg józonon egy szót sem fogjuk elhinni az mű jelöltünknek, legyen az akár mien párti, met hát vótaképen úgy áll az dolog, hogy az alkotmányos tokány arra való, hogy jó ágyot csinájjon az alkotmányos boinak, az alkotmányos bor pedéglen elegendő mennyiségben élvezve, arra való, hogy az emberi lelket elkésziesse, hogy mindent elhigyen, az mit neki mondanak. Mi, nemes kárbahágói válloztó pógárok, ojjanak vagyunk, hogy két-három ejtel kortes bor után az münk szeretve tisztelt jelöltünknek szüvesen elhisszük, ha mondgya, hogy ezután nem lesz kommaszszejő, mit az székel ember akkor lásson, mikor az könyökét, az 5-ik és 6-ik litránál abba sem kételkedünk, ha persze az jelölt igéri, hogy ezután nem kell adót fizetni s nem kell az székel legénynek katona sort állani, ellenben az kiesid üstös pálinkát fináncz nyomataték nélkül mindenki úgy főzheti, a hogy akarja, de ha józonok vagyunk, még azt sem hisszük el, hogy az mű követ jelöltünk az legokosabb ember az világon. Én tehátlan a mondó vagyok, hogy az téns gubernium ne irigyelje az szegény szavalló pógártól azt az nihány pohár borocskát, met az válloztások évadgyán az honfijai szü csak akkor tud igazán lelkesülni, ha az jóllakott gyomor kellemetes dógokat diktál neki. Osztan meg métt ne lenne az tiszta válloztás, mikor az válloztó tiszta bort iszik s métt vóna az erköcstelenség, ha az gyomor alkalmas interenciában részesül, iszeg a gyomor cselekedettyei által nem es lehet bünt

elkövetni. Az ember lelke, lába, keze vétkezhetik, de hasa sohasem; met ha neki az ő kenyerét, hasát és borát naponta több részben kiszolgáltatták, az ojjan esendesen viseli magát, mintha nem es vóna, nem igazság tehátlan, hogy éppegt büntessük meg azért, hogy az válloztás tisztább és erköcsösebb legyen.

Mig pedig azok az hires tiszta válloztások elkövetkezének, kántor komám, abból az tiszta tizenkét sustakosból innánk egy cseppet.

Kárbahágó, 1900. márczius 20-án.

Marattam
tisztelővel és becsületvel
Jámbor Están,
egyházfi és harangkezelő.

Ujdonságok.

— Tavasz első napja. A közönséges életben márcz. 19-ikét tartják a tavasz első napjának. Ezen időtől kezdve május 16-ig, tehát 58 napig, tart a tavasz, azonban csillagászatilag másképpen számítják az időt. Márcz. 21-ikén van az éj-nap egyenlőség s ez jelenti a tavasz kezdetét s tart június 21-ig, midőn, leghosszabb a nap és legrövidebb az éj. E napon van a napfordulás és a nyár kezdete. Bármiképen számítjuk is az évszakokat benne vagyunk a tavaszban, de legkevésbé sem érezzük annak kellemetességeit. Még mindent magas hó borít s a tavaszi nap meleg sugarait metsző északi szelek mérséklék. Így tehát a hó olvadás és a tavaszodás igen lassu tempóban halad előre. Mint különlegességet megemlíthetjük, hogy márczius havában még nem volt egyetlen éjszaka sem, melyben a hőmérő a fagypontra alá nem szállt volna, ellenben sokszor megközelítette a 10 fok hideget. Ilyen viszonyok között még egy pár hét eltelik, míg a szép kikeletben gyönyörködhetünk.

— Két rendelet. A napokban két rendelet jelent meg falragaszokon. Mindkettőt a rendőrkapitány adta ki. Az egyik arról szól, hogy trágyát csak bedeszkázott szekereken szabad hordani. Ezen intézkedés helyes, de felesleges, mert az efféléket nem plakátokon szokás közhírré tenni. Hanem a másik rendelet unikum s igazán megérdemli, hogy mi is egész terjedelmében közöljük, már csak azért is, hogy vegyen tudomást a világ, hogy a 20-ik században, a jog, törvény és igazság korszakában, egy rendőri hatóság miképen értelmezi a törvényt. A rendelet szövege ez:

Sz. 573—1900. Érk. III/13-án.

K.-Vásárhely r. t. város r. k.

Rendelet.

Általános régi rossz szokás az, hogy a városi polgárság mindenféle nyers, friss húst, az év és a nap minden szakában a tenyerébe (markába) hord haza. — A mennyiben ezen szokás, eljárás a jó izlést sérti (unestetikus), de különben is akárhányszor esetben egészségügyi kihágást is képeznek, tehát az 1876. évi XIV. t. cz. 2. és 7-ik §-ai alapján elrendelem, hogy ezután húst **csak kosárba, tányérba, vagy kifogástalan papírba pakkolva szabad hordani.**

Ezen rendelet ellen vétők **600 koronáig** tejedhető pénzbírsággal, esetleg megfelelő elzárással fognak büntettetni.

Kézdi-Vásárhelyt, 1900. márczius hó 10-én.

Köpeczi Bócz József,
rendőrkapitány.

Ezen rendelet, eltekintve stilláris fogyatkozásaitól, egészen törvénytelen, mert az, hogy valaki markában hordja a húst, lehet szépség hiba és lehet unestetikus is, de semmi esetre sem lehet közegészségügyi kihágásnak minősíteni, már csak azon egyszerű okból sem, mivel az a közegészségügyet egyáltalában nem érinti. Mi sem tartjuk valami jó izlésű dolognak, ha valaki markában viszi a húst s méltányoljuk is a rendőrkapitány igyekezetét, melylyel ezen dolgon segíteni akar, de a mód, melylyel teszi, egészen törvénytelen. A rendőrkapitány urnak nincs joga rendőri tilalmakat kibocsátani, mivel a képviselő testület jogkörébe tartozik szabály-

rendeletbe foglalva megállapítani azon cselekvéseket, melyek törvényben vagy miniszteri rendeletben nincsenek ugyan tiltva, de közrendőri szempontból meg nem engedhetők s az ilyen kihágások büntetése csak 40 koronáig terjedhet. Ennyit akartunk sine ira et studio elmondani.

— Márczius 15-én Kovásznán is szép ünnepség volt a színház helyiségében. Daczára a sürien hulló hónak, az ünnepség színhelye megtelt ünneplő közönséggel. A műsort az V—VI. leány oszt. nyitotta meg két szölamu „Imával”. Ezután Bakcsi József állatorvos Petőfi „Talpra magyar!”,-ját szavallata hatásosan. A kokárdás, kardos, délezegek alak szavallatát hatalmas tapsvihar jutalmazta. Ezt követte a III—VI. o. (fiú osztály) által 2 hangon előadott Nemzeti dal. Majd Szakács Ferencz s. lelkes ismertette e nagy nap jelentőségét nagy gondal összeállított alkalomszerű művében. A fiú növendékek erre a Himnuszot énekeltek, mely után Ignácz László lelkes mély érzéssel előadott alkalmi szavallata következett. A kitűnő szónok lelkesítő szavallata szintén nagy hatást keltett. Bezárta az ünnepélyt a leány növ. szép indulója. Este pedig a műkedvelők a „Sárga esikót” adták, mely hogy anyagilag jobban nem sikerült, annak az este felé hatalmas erővel kitört hóvihar volt az oka, mely miatt sokan honn maradtak a barátságos meleg szobában.

— Halálozás. Martonfalvi Kovács László, a magyar szabadságharc huszár főhadnagya, a Kovács család utolsó férfi tagja, egy szélés körben ismert és becsült férfi, folyó hó 18-án délelőtt 11 órakor, életének 82-ik özevegységének 13-ik évében meghalt. Temetése f. hó 21-én délután 2 órakor történt nagy részvét mellett. Áldás poraira!

— Hóvihar volt Kovásznán e hó 15-én, mely este és éjjel érte el legnagyobb fokát. 16-án reggel az 1 1/2 mtrnyi magas hó és hófúvás miatt a házakból úgy kellett kitörni az udvarokra. A közlekedés napon megakadt. Még 17-én is alig állt helyre. A postakocsis egyik lova a vasútállomás felé vívő uton hófúvásba esett, s ott pusztult el. Emberemlékezet óta Kovásznán ily nagy tömegben hó nem hullt.

— Műtanrendőri bejárás. Az „Erdélyi Erdőipar-Résztársulat” nagyszabású faipartelepét tudvalevőleg Romániában megvásárolt határszéli erdőségek kihasználásával fejlesztette. A rengeteg erdőségek és bérezővek között a szállítás milliókra menő beruházásokat tett szükségessé; utak, vasutak, siklók egész hálózatát kellett megépíteni, hogy a Kárpátok völgyei és hegyei hozzáférhetőkké és azon páratlan fenyő erdők iparilag feldolgozhatókká legyenek. A nagy nehézségek egyik legkiválóbbját küzdötte le a vállalat, midőn Háromszékvármegye legmagasabb hegyesucsának, a Goór-havasnak közelében a K-s-Baszka és Zabola hegyi patakok völgyei között nagyszerű berendezésű vontató siklót épített és ennek folytatásában gőzmotondonyu iparvasutat, a Murdán, Zabola és Goór-patakok mentén azon hely közelében, a hol a triplex-confinium fekszik, azon pont a hol a régi Moldva határa összevág Oláhország és Erdély határával. Ezen építménynek műtanrendőri bejárását márczius 12—15 napjain tartotta meg a kiküldött bizottság Horánszky vasuti és hajózási főfelügyelő vezetése alatt, melyen Háromszékvármegye részéről: dr. Demeter Gyula h. megyei aljegyző, Bogdán Arthur közigazgatási bizottsági tag, Gyárfás Győző kir. főmérnök, Krajcsóvits Béla kir. erdőfelügyelő, Kökösy Gábor helyettes szolgabíró, továbbá Unger m. á. v. mérnök, vettek részt. A résztvevő társaságot Groedl Bernát és Horn Mór igazgatósági tagok, Bakay Dezső üzletvezető gépészmérnök és Pethő Gyula társulati főmérnök képviselték. A bejárásnak kedvezett az időjárás s a helyszíni szemlén a létesítményeknek és berendezéseknek nagyszabású és teljességű kivételét konstataálta. Mire azonban a jegyzőkönyvek felvételére került a sor: olyan hóesés és hóviharok támadtak, hogy a visszautazást a Kommandó-telepről majdnem megakadályozta a hófúvás s olyan küzdelembe került a márcziusi téllal való megbirkózás, hogy az igazi téli hónapokban sem volt ennél külön eset, a mikor a Tél muto-gatta a fogafehérlét.

Közgazdaság.

Néhány szó a gyümölcsfáknak állandó helyére való kiültetéséről.

A gyümölcsfáknak állandó helyére való kiültetésénél, vagyis új gyümölcsösök létesítésénél minduntalan találkozunk oly szabályellenességekkel, melyek indokoltá teszik ezen kérdésnek minél gyakoribb szellőztetését már csak azért is, mert köz tudomásu, hogy a gyümölcstermelésben így olyan termelési ágat birunk, a melynek jövődelmezősége mindinkább szükségessé teszi annak felkarolását.

E lap hasábjain még szűk keretek közé foglalva is, lehetetlenség mindazon szabálytalanságokat tárgyalni, melyek e tekintetben előfordulnak, s épen azért csak a fontosabbra terjeszkedünk ki, a következőkben.

Az egyik hiba az, hogy új gyümölcsösökben minden rendszer nélkül, össze-vissza keverten ültetik el a fákat. Az ilyen gyümölcsös mit sem ér, különösen akkor nem, ha a fajok meg nincsenek választva. Ez esetben telve van gyümölcsösünk vagy olyan fajokkal, melyek nem is piaczeresettek, vagy olyanokkal, melyek mind egyszerre érnek. Arra kell tehát törekedni, hogy oly fajokat ültessünk, melyek az illető vidék talaj és éghajlata igényeinek megfelelőnek, s melyek piaczképes gyümölcsöt hoznak.

A másik hiba az, hogy a fák helye nem lesz kellőképpen előkészítve összetömődött, kemény, rögös, s olyan földbe teszik a csemetét, mely tápanyagokban szűkölködik, s melyben nem találhatja meg azon feltételeket, melyek életműködéséhez szükségesek. Ilyen körülmények között egész természetes, hogy elesenevész a fa, s rövid egy két év alatt kipusztul. Gondosan kell tehát a földet megmunkálni, megriológózni s a fák fejlődéséhez szükséges tápanyagokat istálló trágya és műtrágyák segítségével előállítani.

A harmadik hiba az, hogy a kiültetéshez nem használnak fel ép gyökérzetű fákat, hanem összezakadozottat, úgy gondolkodva, hogy nem nagy baj, ha a gyökérzet a kiszedés alkalmával be is szá-

kadozik, mert hiszen úgy is le kell abból vágni. Igaz ugyan, hogy ültetéskor a gyökérzetből levagdosunk egyet-mást, de csak ott és azt, a melyiket szükséges. Ezt pedig csak akkor láthatjuk meg, ha a kiszedett fáska teljes gyökérzetével áll előttünk. Ekkor azután a megsértett vagy a nagyon hosszú gyökereket visszametszük úgy, hogy a sima metszési lapok a földre feküdhessenek.

Azt is nem ritkán s teljesen téves felfogásból kiindulva láthatjuk, hogy kiszedés előtt megjelölik a fáskanak északi oldalát mésszszel abból a czélból, hogy új helyére ugyanazon irányban, ugyanazon állásba kerüljön. Ez is hiba, s akként kell eljárni, hogy a fának eddig észak felőli oldala délre kerüljön, hogy az általa a fejlődésben elmaradt északi oldal utolérje az erősebb fejlettebb déli oldalt.

A fászkák befogadására szolgáló gödrök készítésénél nem járnak el helyesen, amennyiben azok igen sokszor nem felelnek meg a fák fejlődéséhez szükséges méreteknél. A czél mindig egyenlő fejlődésű fák előállítására lévén, arra kell törekedni, hogy egyenlő növekedésű s erősségű fászkák egyenlő kör alakú gödrökbe kerüljenek, mert a gyökerek természetes növekedése csak ekkor lehet akadálytalan.

Az elmondottakon kívül még számos aprólékosnak látszó, de valójában jelentékeny hibákkal, szabálytalanságokkal találkozunk, de ezekről majd legközelebb.

A szőlőoltványok sárgulása.

Az újabbkori szőlőtelepítők s különösen az amerikai oltványszőlők ültetői nem ritkán jutottak már azon tapasztalatra, hogy ültetvényük egyes helyein az oltványok kisárgulnak s lassanként elpusztulnak. E kellemetlen érzékeny veszteséggel járó jelenség okát keresve, kutatva, azt eleinte az oltás helytelen keresztülvitelében vélték feltalálni, de később rájöttek, hogy a tulajdonképeni ok egyrészt a túlságos mérsékelt mennyiségben, másrészt a talaj tápanyag szegénységében rejlik. Ismerve az okot, megtalálták a baj orvoslásának módját is a vasgálicban, melynek alkalmazása után a chloro-

sisban — sárgaságban — szenvedő tőkék újból kizöldültek s a legszebb termést szolgáltaták. E vasgálic többféle módozat mellett használható és pedig egyik módja a tőkének bekenése, másik módja a gyökerek behintése, vagy permetezése, harmadik módja pedig a szőlő lombjának permetezése kénsavas vasoldattal.

Az első mód alkalmazása abban áll, hogy az október hó folyamán megmetszett tőkék metszlapjai s vesszőcsontja lesznek a vasgálic vizes oldatával bekenendők. A bekenett részek megfeketednek, de tavasszal kizöldülnek.

A gyökerekre irányuló védelem kétféleképp vihető keresztül, ugymint a vasgálicnak száraz alkalmazásával és nedves alkalmazásával. A száraz alkalmazás abban nyilvánul, hogy a szőlőterületekre kat. holdanként 7—8 q. vasgálicot szornak el s azt befödik. Ha a föld 25—30%-nál nagyobb mennyiségű szén-savas meszet nem tartalmaz, akkor az eredmény kedvező, ellenben ennél több szén-savas meszet tartalmazó talajoknál az kétséges. Egyébként a hatás attól is függ, hogy miként fordul elő a mérsékelt talajban. Finom egyenletes szétosztás mellett, esetleg mérsékelt talajban is bizonytalanná teszi a hatást, míg szemese, vagy nagyobb darabokban jelen és mellett még nagyobb quantum mérsékelt talajban a vasgálic hatását. Arra azonban ügyelni kell, hogy a holdanként adandó mennyiség a 7—8 métermázsát meghaladja, mert különben a gyökereket megégeti. A vasgálicnak nedves állapotban alkalmazása, a gálic feloldását teszi szükségessé oly mérvben, hogy az oldat 10%-os legyen. Az oldatból egy-egy tőkére 4—6 kilogramm számítandó, a mely mennyiség részletekben adandó úgy, hogy márcziustól kezdve júliusig bezárólag, minden hónapban egyenlő quantum adassék minden egyes tőkének.

A levelek permetezése szintén híg oldattal viendő keresztül megfelelő részletekben.

A vasgálicnak illető alkalmazási módjával s megfelelő műtrágyák segítségével lehetővé van téve szőlőoltványainkat a chlorosis betegségétől megmenteni.

Hirdetések.

Háromszékvármegye alispánjától.

Sz. 5891—1900.

Hirdetmény.

A közigazgatási bizottság az 1900. év márczius hó 6-án kelt 315. számú rendeletével a torja—büdösi törvényhatósági közut 15—16. szakaszán egy kettős utkaparó ház építését 7193 korona 36 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása czéljából az 1900. évi április hó 3-ik (harmadik) napjának délelőtti 9 órájára az alispán hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati vereny tárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. fél 9 órájáig a vármegye pénztárához annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5 százalékaának megfelelő bántópenz csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a vármegyei számvevőség-nél a rendes hivatalos órákban napokint megtekinthetők.

Kelt Sepsi-Szent-Györgyön, 1900. évi márczius hó 15-én.

Alispán helyett:
Vajna Miklós,
főjegyző.

(25. 1—1.)

6267. számhoz.

Hirdetmény.

Háromszékvármegye Alispánja az 1900. évi márczius hó 12-én kelt 5649 számú rendeletével a vármegyei tanalap tulajdonát képező s Sepsi-Szent-Györgyön állomásozó mentelep-parancsnokának használatában lévő lak helyreállítását 6249 kor. 69 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat kivitelének biztosítása czéljából, az 1900. évi április hó 4-ik napjának d. e. 10 órájára a vármegyei alispán ur hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati verseny tárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bántópenz csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a vármegyei számvevőség-nél a rendes hivatalos órákban napokint megtekinthetők.

Sepsi-Szent-Györgyön, 1900. márczius hó 18-án.

Alispán helyett:
Vajna Miklós,
főjegyző.

(27. 1—2.)

A gróf Mikes Ármin uradalmában
Bükszádon egy fiatal, katona kötelezettségének eleget tett

erdőőr

felvétetik. Személyesen lehet jelentkezni Bükszádon szerda és szombat napokon délután. (23. 2—2.)

Bükszádon az országut mellett
nagy vendéglő,
bolt és korcsmahelyiség, konyha, két szoba, pineze, istálló stb. ital- és dohányárulási engedéllyel haszonbérbe adandó. Rövidebbet Bükszádon az uradalom intézőségénél lehet megtudni. (24. 2—2.)

HIRDETÉSEK

e lap kiadóhivatalában

olcsó áron felvétetnek.